

Dichter bij ons

De basis op orde

Uitvoeringskader welzijn 2023-2028

Versie 1, 14-03-2022

Volledige versie voor besluitvorming door College van Burgemeester en Wethouders

Inhoud

1	Welzijn in Geertruidenberg	3
1.1	Doel uitvoeringskader welzijn	3
1.2	Opbouw van het uitvoeringskader	3
1.3	Schets van welzijn	5
2	Ambitie met welzijn	7
2.1	Visie op welzijn	7
2.2	De aard van welzijn in kerntaken	7
2.3	Rol van de gemeente	9
2.4	Beleidsdoelen	9
3	Prestaties en kerntaken	11
3.1	Inleiding	11
3.2	Signalering	11
3.3	Preventie	12
3.4	Vraagverheldering	14
3.5	Oplossing	15
3.6	Regievoering en coördinatie	16
3.7	Vrij toegankelijk versus individuele voorzieningen	17
3.8	Kernkwaliteiten	18
4	Prioriteiten in uitvoering	20
4.1	Inleiding	20
4.2	Naar één generalistisch dorpssteam	20
4.3	Doorontwikkeling onafhankelijke cliëntondersteuning	21
4.4	Fysieke ontmoetingsplekken in de dorpen	22
4.5	Versterking vrijwilligerswerk en vrijwillige inzet	23
4.6	Verbinding jeugdbeleid en jeugdhulp	24
4.7	Verbinding welzijn, medisch domein en zorg	25
4.8	Taal als vertrekpunt	26
4.9	Schulden voorkomen	27
4.10	Integratie inburgering in het sociaal domein	28
4.11	Netwerksamenwerking	29
5	Samen ontwikkelen	30
5.1	Eén verhaal van het sociaal domein	30
5.2	Invloed van inwoners	30
5.3	Sturing op welzijn	31
	Bijlagen	33
	Bijlage 1: Vijf perspectieven op meedoen	33
	Bijlage 2 Kengetallen Basisvoorziening Welzijn	34

1 Welzijn in Geertruidenberg

1.1 Doel uitvoeringskader welzijn

*Iedereen doet naar vermogen mee
Inwoners kijken naar elkaar om en voelen zich verbonden*

In de zomer van 2021 heeft de gemeenteraad van Geertruidenberg het beleidskader sociaal domein omarmd als leidraad om deze visie in de praktijk te brengen. Welzijn vervult een spilfunctie in het sociaal domein. Het realiseert deze visie in praktische ondersteuning en laat zien waar en hoe dit beter kan.

De term “welzijn” wordt in de praktijk op drie verschillende manieren gebruikt:

1. Als gevoel van welbevinden, dat het zowel lichamelijk, geestelijk als sociaal goed (het welzijn van mensen)
2. Als aanduiding voor het collectieve aanbod in het sociaal domein dat zich hierop richt (de welzijnsfunctie)
3. Als aanduiding voor een organisatie die zich expliciet richt op deze functie (een welzijnsorganisatie)

In dit uitvoeringskader bedoelen we de tweede definitie. Welzijn staat hier voor alle vrij toegankelijke activiteiten die, im- en expliciet tot doel hebben het welzijn van inwoners te behouden of te verbeteren. We geven hierin, als gemeente, aan welke ambitie we met welzijn hebben en hoe we dit willen (laten) organiseren. Het geeft vooral een overzicht over de stand van zaken in het aanbod in het sociaal domein en laat zien hoe we de uitgangspunten uit het beleidskader willen gebruiken voor de weg naar meer integraliteit, collectiviteit, preventie en eigen initiatief. En daarmee naar een meer weerbare en gezondere samenleving waar voor iedereen een plek is.

Een constructieve, langdurige, samenwerking met alle betrokkenen is daarbij essentieel. Vandaar dat dit document vooral ook een uitnodiging is om de weg samen in te gaan. Het uitvoeringskader welzijn is nadrukkelijk bedoeld als startpunt. Het bevat “voorwaarden”, waarmee we borgen wat al bereikt is en het bevat minstens zoveel “ontwikkelvragen” waarmee we met inwoners en organisaties aan de slag willen.

Dit uitvoeringskader is opgesteld als inhoudelijk fundament van de subsidietender voor de basisvoorziening welzijn. De aangegeven voorwaarden en ontwikkelingen zijn in eerste instantie daarop van toepassing, maar gelden, direct of indirect, tevens voor alle initiatieven en activiteiten die in aanmerking willen komen voor steun vanuit de gemeente. Zij moeten er mee invulling aan geven, of zich er positief toe verhouden. Vanzelfsprekend geldt dit ook voor de gemeentelijke organisatie zelf.

1.2 Opbouw van het uitvoeringskader

Op de volgende pagina is de opbouw van het uitvoeringskader afgebeeld in een schema. Hierin is goed te zien welke ambitie en doelen we met welzijn hebben en hoe we concrete prioriteiten die we op dit moment ervaren willen gebruiken om een meerjarige ontwikkeling handen en voeten te geven.

Opbouw uitvoeringskader welzijn						H
Visie sociaal domein	<p>Iedereen doet naar vermogen mee</p> <p>Inwoners kijken naar elkaar om en voelen zich verbonden</p>					1
Aard van welzijn	<p>Welzijn leidt tot maatschappelijke veerkracht en gezondheid, wat ervoor zorgt dat de gemeenschap zich kan aanpassen aan, en bestand is tegen, veranderende omstandigheden, Ook als het tegenzit.</p> <p>1: Verbinding tussen kwetsbaar en krachtig 2: Verbinding tussen individu en samenleving</p>					2
Beleidsdoelen	Basis op orde brengen	Vertrouwen in de kracht van mensen	Sterkere samenleving	Doelmatigheid door signalering en preventie		
Kerntaken	Signalering	Preventie	Vraag-verheldering	Oplossing	Regie-voering	3
	Huidige situatie → Ambitie					
	Basisvoorziening					
	Voorwaarden bij aanvang					
	Ontwikkelvragen komende jaren					
Prioritering in uitvoering	Naar één generalistisch dorpsteam	Onafhankelijke cliënt-ondersteuning	Fysiek ontmoetings-plekken	Vrijwillige inzet	Jeugdbeleid & jeugdhulp	4
	Medisch domein en zorg	Taal als vertrekpunt	Schulden voorkomen	Integratie inburgering	Netwerk samenwerking	
	Huidige situatie → Ambitie					
	Voorwaarden bij aanvang					
	Ontwikkelvragen komende jaren					
Samen ontwikkelen	Eén verhaal van het sociaal domein	Invloed van inwoners		Sturing op welzijn		5
	Voorwaarden bij aanvang					
	Ontwikkelvragen komende jaren					
Achtergrond	Perspectieven op meedoen & kengetallen					

1.3 Schets van welzijn

Algemeen beeld

Welzijn kent veel gezichten. De beschikbare data over welzijn komt uit veel verschillende bronnen en geeft globale doorkijkjes, maar nog geen helder samenhangend beeld over het welzijn van de lokale samenleving.

Kijkend naar de diverse statistieken¹ over 2021 geeft circa 80% van de volwassen inwoners aan gelukkig tot zeer gelukkig te zijn. Er is een positieve trend te zien in het percentage 65-plussers die de gezondheid als (zeer) goed ervaren, 79% in 2021 ten opzichte van 68% in 2012. Er is regelmatig contact met burens en ongeveer 50% is lid van een club of vereniging. Dat zijn belangrijke plaatsen voor ontmoeting en verbinding. De gemeente Geertruidenberg heeft een vijftigtal (gesubsidieerde) verenigingen en stichtingen op het gebied van sport, vrije tijd, muziek, evenementen, lotgenotencontact, historie & toerisme en natuurbehoud. Op een bevolking van ruim 21.000 inwoners is dat een aanzienlijk aantal met, in principe, voor ieder wat wils. Al is het niet eenvoudig om daar inzicht in te krijgen. De gemeente heeft geen online sociale kaart.

Niet vanzelf

Als we wat dieper inzoomen zien we ook waar, wanneer en bij wie meedoen niet vanzelf gaat. En waarop veel professionele inzet gericht is. Over het algemeen spelen bij 10-15% van de bevolking zaken die mensen kwetsbaar maken en waar een hulpvraag ligt. Bij 5% is sprake van een stapeling van problemen en noodzakelijk inzet van meervoudige hulp.

Kijkend naar onze gemeente zien we in de top vijf van vragen bij het maatschappelijk werk dat bij complexe casussen financiële en psycho-sociale problemen het meest voorkomen. 88% van de casussen telt meerdere hulpvragen en bijna de helft van de casussen heeft meer dan drie hulpvragen, oplopend tot enkele casussen met wel tien hulpvragen. Financiële zorgen spelen bij een relatief groot aantal inwoners, met vaak grote consequenties op veel levensdomeinen die het meedoen steeds meer gaan belemmeren.

Andere opvallende zaken uit de diverse monitors zijn het hoge gebruik van individuele maatwerkvoorzieningen in de WMO (m.n. hulpmiddelen) en het onevenredig grote aantal kinderen en jongeren dat aanspraak maakt op jeugdhulp. Dit ligt ca 30% hoger dan bij vergelijkbare gemeenten.

Onze gemeente kent ook een relatief groot aantal meldingen van onveilige situaties bij Veilig Thuis.

Zelfredzaamheid

Kijkend naar zelfredzaamheid zien we dat een relatief grote groep inwoners zich zorgen maakt over de beschikbaarheid van (toekomstige) hulp in de directe omgeving en het ook lastig vindt om hulp te vragen. Processen die makkelijk kunnen leiden tot uitstel tot het niet anders meer kan en (acute) professionele hulp noodzakelijk is.

Top 5 hulpvragen casussen na vraagverheldering

1. Financiën 14%
2. Geestelijke gezondheid 11%
3. Maatschappelijke organisaties 11%
4. Wonen/Huisvesting/dakloos 10%
5. Huiselijke relaties 9%

Top 5 hulpvragen korte contacten na vraagverheldering

1. Maatschappelijke organisaties 40%
2. Financiën 21%
3. Wonen/Huisvesting/dakloos 11%
4. Huiselijke relaties 6%
5. Geestelijke gezondheid 5%

¹ Gebruikte gegevens zijn onttrokken aan de Brabantscan, Gezondheidsmonitor GGD en Waarstaatjegemeente

En bovendien tot veel zorg en ongemak leidt bij de betreffende inwoner en zijn of haar directe omgeving. 9% van de volwassenen ervaart veel sociale samenhang in de buurt (sociale cohesie). De percentages in de verschillende wijken lopen uiteen (van 4 tot 13%). 51% ervaart onvoldoende sociale samenhang in de buurt. Ook hier lopen de percentages in de wijken uiteen (van 39% tot 59%).

Van de volwassenen is 13% (zeer) ernstig eenzaam. Op gemeenteniveau worden geen significante verschillen gezien ten opzichte van voorgaande jaren. Op het niveau van regio West-Brabant zien we wel een significante toename van (zeer) ernstige eenzaamheid ten opzichte van 2009 onder zowel volwassenen en ouderen. Van de volwassenen geeft 15% aan zich sinds Corona eenzamer te zijn gaan voelen, bij de ouderen is dit 12%.

Loketten

Inwoners melden zich met vragen op verschillende plekken, bij de gemeente (Loket Werk Inkomen & Zorg), of welzijnsorganisaties. Het valt op dat bij de “korte contacten” bij de welzijnsorganisatie het type “Maatschappelijke organisaties” 40% scoort. Dit betekent dat 40% van alle informatievragen gaat over waar mensen heen moeten met een bepaalde vraag in plaats van dat die vraag gelijk op de juiste plek beantwoord wordt. Die plek is vaak de gemeente.

De loketten zijn meer gericht op doorverwijzing dan op het direct oplossen. En blijkbaar kost het inwoners in onze gemeente veel moeite om een concreet antwoord te krijgen. Dat helpt niet als je net de stap hebt gezet om hulp te gaan vragen. De afgelopen jaren is er door de gemeente geïnvesteerd in de ontwikkeling en uitvoering van procesregie bij complexe casussen. Hierdoor is er meer zicht en grip op ingewikkelde casuïstiek, maar speelt ook hier de versnippering in het sociaal domein op bij de behoefte aan integrale ondersteuning.

Naar overzicht, inzicht en uitzicht

We zien wat er, vooral aan individuele ondersteuning, wordt geleverd, maar niet of hiermee wel de goede mensen worden bereikt. En ook niet welke inspanningen er in de informele sfeer gebeuren. En hoe groot daar bijvoorbeeld de belasting is van mantelzorgers.

Al met al liggen er op het gebied van welzijn grote uitdagingen in onze gemeente om overzicht en inzicht te krijgen. En vervolgens op basis van het gecreëerde uitzicht doelgericht te investeren in het vergroten van de maatschappelijke bijdrage van welzijn.

2 Ambitie met welzijn

2.1 Visie op welzijn

We werken aan een gemeente waar je altijd “dicht bij ons” woont. Waar gemeenschapszin heerst en inwoners naar elkaar omkijken. Ze zijn actief in de eigen sociale netwerken en ontmoeten elkaar in het rijke verenigingsleven en op mooie plekken en locaties in onze gemeente.

Ieder mens gaat in zijn leven door kwetsbare² fases heen. Als je een goed sociaal netwerk hebt vind je in de eigen omgeving de nodige steun, adviezen en antwoorden op de vragen waar je in het leven tegenaan loopt. Als je moet leven met een beperking of een chronische ziekte ligt kwetsbaarheid extra op de loer en wordt er meer van jezelf en je omgeving gevraagd. Meedoen wordt dan minder vanzelfsprekend. Er is dan meer nodig om mee te kunnen (blijven) doen of de draad weer op te pakken. Dan is het fijn als iemand je ziet, de hand reikt, en zo nodig een tijdje mee op loopt. Om te zien of het houdt.

“Welzijn staat voor zich goed voelen en voor welbevinden. Hoe meer welzijn, hoe minder zorgbehoeften. Daarom komt welzijn op de eerste plaats, vóór zorg. Welzijn vertrekt vanuit de eigen kracht van mensen: sociale contacten, een zinvolle dagbesteding, vrijwilligerswerk, de kans om anderen te ontmoeten, actieve deelname aan de samenleving, kunnen rekenen op hulp en steun als het moeilijk gaat. Het doel is dat elk individu zich kan ontplooiën en zich omringd weet als burger, oudere, nieuwkomer of persoon met een handicap”(Kenniscentrum WWZ)

Dit is wat de welzijnsfunctie in de kern voor de samenleving betekent, en vooral doet. Signaleren, verhelderen, verbinden, op (laten) lossen en borgen in de eigen omgeving. Ogen open en present zijn in onze lokale samenleving. Ontmoeting, verbinding en inclusiviteit staan daarin centraal. In een sociaal netwerk word je gewaardeerd om je interesses, talenten en bijdrage, niet door je beperking. Een diverse groep waar mensen ontspannen aan de slag zijn met hun gedeelde interesses en talenten heeft een aanzuigende werking op positief gedrag en vermindert de kwetsbaarheid. Welzijn is dus inclusief, divers en integraal, het betreft alle inwoners, en is er ook voor alle inwoners.

2.2 De aard van welzijn in kerntaken

De focus van de welzijnsfunctie is dus meedoen, participatie. Welzijn is daarmee voorliggend en preventief en vormt de spil in de samenleving. Welzijn zit in de samenleving, werkt met de samenleving en kijkt er ondertussen overheen. En anticipeert op mogelijkheden om de zelf –en samenredzaamheid te versterken.

Welzijn leidt tot maatschappelijke veerkracht en gezondheid, wat ervoor zorgt dat de gemeenschap zich kan aanpassen aan, en bestand is tegen, veranderende omstandigheden, Ook als het tegenzit.

Verbinding is de sleutel via twee “hoofverbindingen:
Oo, collectief

Die verbindingen worden actief bevorderd door de uitvoering van vijf kerntaken.

² Kwetsbaarheid gaat om de balans tussen draaglast en draagkracht. Hoe meer risicofactoren spelen die het meedoen bedreigen (draaglast), hoe meer dit vraagt van de inwoner en zijn omgeving (draagkracht), en hoe groter de kans dat de fragiele balans door levensgebeurtenissen wordt verstoord. (uit het beleidskader sociaal domein)

Deze kerntaken zijn hieronder op zowel individueel als collectief niveau uitgewerkt in maatschappelijke effecten:

	Individueel niveau	Collectief niveau
	Maatschappelijk effect voor inwoners & netwerk	Maatschappelijk effect voor buurt, vereniging, zelforganisaties etc. op wijk-, of dorpsniveau
Signalering	Inwoner en omgeving herkennen signalen van (dreigende) disbalans. Er is een sociale infrastructuur waar zij de weg weten te vinden.	inwoner en omgeving herkennen signalen van (dreigende) disbalans. Er is een sociale infrastructuur waar zij de weg weten te vinden.
Preventie	Er is sprake van zelfredzaamheid van de inwoner. Inwoner en zijn omgeving weten informatie en mogelijkheden om mee te doen te vinden. De inwoner heeft grip op eigen kwetsbaarheid. Inwoners kennen hun directe omgeving en durven een beroep te doen op anderen. De inwoner is zich bewust van risico's en weet hoe deze te beperken of te vermijden. En ook weet hij hoe hij om moet gaan met tegenslagen.	Inwoners (buurtbewoners en vrijwilligers) nemen actief verantwoordelijkheid voor zichzelf en elkaar, wijzen elkaar op informatie en mogelijkheden. Inwoners durven elkaar aan te spreken. Er is een basis voor het gezamenlijk aanpakken van gemeenschappelijke problemen.
Vraagverheldering	Inwoner en omgeving hebben inzicht in de eigen situatie en best passende oplossingsrichtingen, zowel in de formele als de informele zorg.	Gemeenschap heeft met elkaar de situatie in beeld gebracht en een plan voor de aanpak. Dit is gericht op versterking van samenhang, samenleving, de gemeenschap en sociale cohesie.
Oplossing	Inwoner stuurt zelf, heeft eigen regie en is baas over eigen oplossing. Inwoners weten hierbij benodigde ondersteuning te verwerven (soms opgelegd door de maatschappij) op vlak van opbouw/versterking van het netwerk. Situatie is genormaliseerd en gestabiliseerd.	Vraagstukken in de gemeenschap worden door de betrokkenen opgepakt en leiden tot initiatieven. Men weet hierbij benodigde ondersteuning te verwerven. Kracht in de omgeving is de basis voor de oplossing (sociaal kapitaal mobiliseren).
Regievoering en coördinatie	Waar professionele hulp nodig is, ervaart de inwoner afgestemde hulpverlening die hem maximaal in staat stelt (weer) naar vermogen eigen regie te kunnen nemen.	De gemeenschap ervaart afgestemde ondersteuning of hulpverlening bij veelvoorkomende en complexe maatschappelijke vraagstukken.

Feitelijk omvat dit de ultieme opdracht voor welzijn: Kijken waar deze resultaten niet worden behaald en daarop anticiperen vanuit een open en lerende grondhouding. Het onderstreept ook de pedagogische basis van het sociaal werk³. Leven = leren.

³ "Sociaal werk is een praktijkgericht beroep en een academische discipline die maatschappelijke verandering, sociale cohesie en de emancipatie en zelfstandigheid van mensen bevordert. Principes van sociale rechtvaardigheid, mensenrechten, collectieve verantwoordelijkheid en respect voor diversiteit staan centraal in het sociaal werk. Versterkt door theorieën van sociaal werk, sociale wetenschappen, geesteswetenschappen en relevante lokale kennis, stimuleert het sociaal werk mensen en instituties om uitdagingen in het leven aan te gaan en het welzijn van individu en samenleving te verbeteren". (Internationale Federatie van Sociaal Werkers, IFSW)

Het leven is niet maakbaar, tegenslagen horen bij het leven. Met de goede mindset en steun van je omgeving vind je daarin een weg, kom je er sterker uit. En ontstaat een nieuwe stabiele situatie die weerbaarder is. Welzijn ondersteunt daarin. Daarbij staat ze ook stil bij de mensen die dit doel tijdelijk of voor altijd niet kunnen bereiken vanwege belemmerende factoren. Welzijn streeft daarmee naar het maximaal haalbare, een voor het individu leefbare situatie.

2.3 Rol van de gemeente

De gemeente wil vooral de regisseur zijn van het sociaal domein. De facilitator van het geschetste samenspel tussen de individuele inwoner, de gemeenschap en de organisaties die daarin actief zijn. En waarin meedoen mogelijk is binnen de gestelde en beschikbare kaders. Als gemeente zijn we scherp op onze verantwoordelijkheid. De gemeenschap is niet van de gemeente maar de gemeente maakt onderdeel uit van de gemeenschap en is partner. De gemeente staat vooral aan de lat om basisvoorzieningen die veelal behoren tot de wettelijke taken mogelijk te maken én te financieren. Om zo veiligheid, gezondheid en participatie van inwoners te waarborgen.

2.4 Beleidsdoelen

In het beleidskader sociaal domein werkten we vier doelen uit die we de komende jaren in het sociaal domein willen realiseren. De beleidsdoelen voor welzijn liggen in het verlengde hiervan.

2.4.1 Doel 1: Basis op orde brengen

Voor alles geldt dat eerst de basis op orde moet worden gebracht voordat echte doorontwikkeling en innovatie mogelijk is. Met de realisatie van een basisvoorziening welzijn zetten we een flinke stap. Eén gezamenlijk loket, waar inwoners met hun hele vraag terecht kunnen én meteen geholpen worden is een belangrijke hefboom in dat proces. Door de behaalde integraliteit en meerjarig commitment komt er bewegingsruimte om door te ontwikkelen nadat de basis op orde is.

2.4.2 Doel 2: Vertrouwen in de kracht van mensen

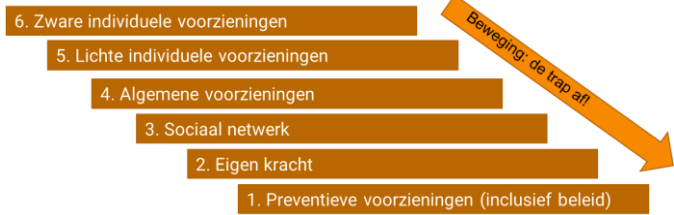
We willen naar een samenleving waarin, zowel door inwoners als professionals, beter wordt geaccepteerd dat hobbels bij het leven horen, net als het ermee om (leren) gaan. En waarbij zelfwerkzaamheid leidt tot de meest duurzame oplossingen. Dat vraagt van inwoners om zelf aan de slag te gaan met hun vraag of probleem, én om er voor een ander te zijn. Het vraagt van professionals presentie, vertrouwen in inwoners en een sociaal-pedagogische werkwijze, gericht op het laten opdoen van succeservaringen. De professional is daarbij meer coach dan hulpverlener.

2.4.3 Doel 3: Sterkere samenleving

Het maatschappelijk middenveld van verenigingen, stichtingen, comités, informele netwerken, clubs enzovoorts vervult een belangrijke rol in ieders leven om te ontspannen, sociale contacten te onderhouden, interesses te delen, gezond te blijven of als vangnet bij tegenslagen. Doel is deze kracht in de samenleving meer te erkennen en bewuster in te zetten en, waar nodig en mogelijk, te ontwikkelen. Dit vraagt meer maatschappelijke initiatieven met vrijwilligers en ervaringsdeskundigen.

2.4.4 Doel 4: Doelmatigheid door nadruk op signalering en preventie

De welzijnsfunctie vervult een sleutelrol in signalering en preventie en daarmee in het voorkomen van grote(re) problemen. Hiervoor is het van belang om informele zorg te versterken in verbinding met formele zorg. Aanwezig te zijn in de leefwereld van mensen, weten wat er speelt en snel kunnen schakelen als dat nodig is. Zowel op als af.

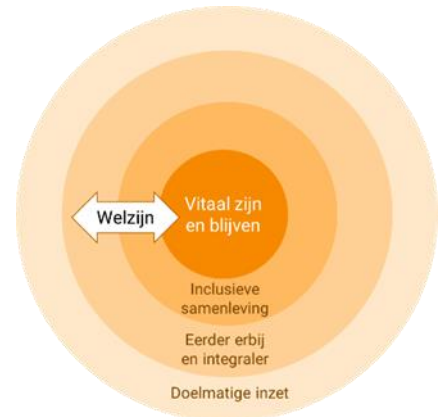

Doel is het versterken van signalering en preventie in de directe omgeving van inwoners. Naast het voorkomen van problemen beperkt dit ook de inzet van individuele (maatwerk-)voorzieningen.

3 Prestaties en kerntaken

3.1 Inleiding

Welzijn functioneert goed als de kerntaken de beoogde maatschappelijke effecten hebben voor inwoners en de samenleving. De kerntaken van welzijn zijn in essentie vergelijkbaar voor individuele vraagstukken als voor maatschappelijke vraagstukken. De kracht van welzijn zit hem in het slim verbinden hiervan. In dit hoofdstuk definiëren we wanneer we kerntaken goed vinden. Ook geven we aan welke kernkwaliteiten voor welzijn van belang zijn.

3.2 Signalering

Resultaat voor inwoner & netwerk	Resultaat voor buurt, vereniging, zelforganisaties etc. op wijk-, of dorpsniveau
Inwoner en omgeving herkennen signalen van (dreigende) disbalans. Er is een sociale infrastructuur waar zij de weg weten te vinden.	Inwoner en omgeving herkennen signalen van (dreigende) disbalans. Er is een sociale infrastructuur waar zij de weg weten te vinden.
Indicatoren (indicatief) ⁴ : <ul style="list-style-type: none"> • Inwoners durven signalen af te geven • Signalen van inwoners worden opgepakt • Signalen worden succesvol opgevolgd 	

Huidige situatie

Signalering staat in onze gemeente nog in de kinderschoenen. We kennen losse initiatieven om de signalering en opvolging door inwoners en organisaties te verbeteren. Voorbeelden daarvan zitten in het project Dementievriendelijke gemeente, waar supermarktmedewerkers worden getraind op het herkennen van vergeetachtigheid en verward gedrag. Of in het programma voor schuldenpreventie, waar structurele (wettelijke) afspraken liggen met woningcorporaties en energiebedrijven over het vroegtijdig melden van betalingsachterstanden. Deze trajecten zetten het individu centraal, maar kijken nog onvoldoende naar trends en naar de bredere context waarom situaties, bijvoorbeeld in een wijk, ontstaan. De gemeente kent nauwelijks of geen sociaal-cultureel werk/opbouwwerk.

Ambitie

We willen naar een meer systematische wijze om zowel individuele als collectieve signalen op te (laten) pakken en daar een passend vervolg aan te geven. Een belangrijke omgeving voor het signaleren en bespreekbaar maken van, mogelijke, problemen liggen in de buurt, op het werk, scholen en verenigingen. Er is onvoldoende zicht op waar dat wel en niet goed functioneert en wat daarin wellicht op te bouwen is. Dit wil de gemeente samen met welzijn ontwikkelen en daarin nauw samenwerken met andere signaalpartners woningbouwverenigingen, huisartsen en kerken.

⁴ Indicatoren zijn hier indicatief benoemd. In jaarlijkse doelbepaling worden deze in samenspraak geformuleerd.

Van deze organisaties verwachten we dat ze de gemene deler en het breder perspectief zien en hierop kunnen handelen. De welzijnsorganisatie vervult daarin een sleutelrol.

Basisvoorziening	<ul style="list-style-type: none"> • Loket, fysiek en online, voor het melden en opvolgen van signalen over (mogelijke) sociale problemen (individueel of maatschappelijk) • Aanwezigheid in de buurt, ambulante werk, gesprekken met inwoners die zich zorgen maken over anderen. • Vinger aan de pols door middel van praktische (basis)ondersteuning door vrijwilliger (maaltijdservice, boodschappen/klussendienst, persoonsalarmering, mobiliteit en administratie) • Ondersteuning netwerken die essentieel zijn voor signalering op kwetsbaarheid, zoals bijvoorbeeld dementie • Ondersteuning sociale infrastructuur bij verenigingen en organisaties om signalen van dementie, eenzaamheid, huiselijk geweld e.d. te herkennen • Signaleren ontbrekend aanbod en daarop initiatief nemen
Voorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> • Leg extra nadruk op het signaleren van: <ul style="list-style-type: none"> -overbelasting van mantelzorgers -armoede, ontstaan van schulden -taalachterstanden, als belemmering voor participatie -vragen en problemen bij jongeren - hulpvragen waar meerdere hulpvragen spelen en waar ook van belang is om afstemming te hebben met andere betrokken hulpverleners
Ontwikkelen	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkel een systeem van jaarlijkse monitoring om te collectiveren en te innoveren. Leg verbanden en kijk systematisch wat, bijvoorbeeld, een wijk nodig heeft. Leg verbanden tussen organisaties en sluit aan bij bestaande initiatieven/voorzieningen/netwerken.

3.3 Preventie

Resultaat voor inwoner & netwerk	Resultaat voor buurt, vereniging, zelforganisaties etc. op wijk-, of dorps-niveau
<p>Er is sprake van zelfredzaamheid van de inwoner. Inwoner en zijn omgeving weet informatie en mogelijkheden om mee te doen te vinden. De inwoner heeft grip op eigen kwetsbaarheid. Inwoners kennen hun directe omgeving en durven een beroep te doen op anderen. De inwoner is zich bewust van risico's en weet hoe deze te beperken of te vermijden. En ook dat hij weet hoe hij om moet gaan met tegenslagen.</p>	<p>Inwoners (buurtbewoners en vrijwilligers) nemen actief verantwoordelijkheid voor zichzelf en elkaar, wijzen elkaar op informatie en mogelijkheden. Inwoners durven elkaar aan te spreken. Er is een basis voor het gemeenschappelijk aanpakken van gemeenschappelijke problemen</p>
<p>Indicatoren (indicatief)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alcohol- en middelengebruik • Psychische problematiek • Overgewicht en obesitas • Zelfredzaamheid 	<ul style="list-style-type: none"> • Mate van zelfredzaamheid • Problematische scheidingen van ouders • Mate van sporten en bewegen

Huidige situatie

Preventie richt zich sterk op individuele inwoners of specifieke doelgroepen. Er is nu nog (te) weinig aandacht voor de systemische aanpak van preventie in relatie tot geconstateerde vraagstukken. In gemeente Geertruidenberg spelen enkele in het oog springende gezondheidsproblemen:

- Middelengebruik. Dit is een groot probleem is onder de jeugd (ouders zien dat eigenlijk zelf niet zien als probleem, omdat hen ook nooit geleerd is dat het een probleem is = generatieproblematiek)
- Psychische problematiek;
- Ongezond voedingspatroon, (zwaar) overgewicht
- Vereenzaming
- Toenemende zorgbehoefte bij vergrijzing

Er komt ook steeds meer wetenschappelijk bewijs voor de gezondheidsschade door financiële problemen.

Ambitie

Preventie moet bijdragen aan de gezondheid en geluk van inwoners. Om deze opgave te doen slagen is er een goede samenwerking tussen verschillende organisaties nodig die zich gericht op preventie, zorg en welzijn. Preventie richt zich daarbij steeds vaker niet alleen op het individu, maar ook op zijn of haar omgeving: een integrale aanpak dus. Deze aanpak richt zich op de drie kernen in de gemeente waarbij verschillende al bestaande instrumenten kunnen worden ingezet, zoals het sport- en preventieakkoord. Het toepassen van bewezen interventies⁵ en het in kaart brengen van specifieke problematiek en deze monitoren. En hierbij het zelforganiserend vermogen van mensen inzetten en versterken. Het is hierbij van belang dat er niet enkel gekeken wordt naar de professionele organisaties, maar dat er vanuit inwoners en de kernen zelf gehandeld wordt. Het ondersteunen van burgerinitiatieven is hiervan een goed voorbeeld. Ook het faciliteren van sportverenigingen en het begeleiden en ondersteunen van vrijwilligers speelt hierbij een rol.

Basisvoorziening	<ul style="list-style-type: none"> • Beschikbaarheid van een inloop voor mantelzorgers / vrijwilligers • Preventief huisbezoek ter voorkoming van eenzaamheid of verwaarlozing • Verzorg (of laat verzorgen) van voorlichting op relevante sociaal maatschappelijke onderwerpen of financiële en/of juridische gevolgen (bv dementie, eenzaamheid, huiselijk geweld, gezond eten e.d.) • Ondersteun versterking van vrijwilligersorganisaties, o.a. door matchen en ondersteunen van vrijwilligers • Ondersteun en faciliteer vrijwilligers bij het uitvoeren van hun taak als vrijwilliger (o.a. deskundigheidsbevordering) • Mantelzorgondersteuning en informatie ter voorkoming van overbelasting • Uitvoering van de mantelzorgwaardering • Ondersteun bij conflicten in buurten, o.a. door de inzet van buurtbemiddeling en voorlichting • Neem initiatieven in de wijk in samenwerking met de burgers/inwoners. Buurtwerk, jongerenwerk/projecten
Voorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> • Inzet van bewezen interventies waar mogelijk • Voer preventie uit in verbinding met Buurtsport en Vluchtelingenwerk • Vul buurtwerk en jongerenwerk in gericht op preventie • Mobiliseren van sociaal kapitaal en expertise, bijvoorbeeld via inzet van burgeradviseurs en ervaringsdeskundigen
Ontwikkelen	<ul style="list-style-type: none"> • Geef mede invulling en uitvoering aan het preventieakkoord dat in 2022-2023 wordt gerealiseerd • Verbreed de inzet van maatjesprojecten en buddy's in de gemeente, door initiatieven te ondersteunen of zelf initiatief te nemen

⁵ <https://www.rivm.nl/documenten/toolkit-preventie-in-wijk>
<https://www.loketgezondleven.nl/interventies-zoeken#/Overview>

3.4 Vraagverheldering

Resultaat voor inwoner & netwerk	Resultaat voor buurt, vereniging, zelforganisaties etc. op wijk-, of dorps-niveau
Inwoner en omgeving hebben inzicht in eigen situatie en best passende oplossingsrichtingen, zowel in de formele als de informele zorg.	Gemeenschap heeft met elkaar de situatie in beeld gebracht en een plan voor de aanpak opgesteld. Dit is gericht op versterking van samenhang, samenleving, de gemeenschap en sociale cohesie.
Indicatoren (indicatief): <ul style="list-style-type: none"> • Inzet van netwerk • Mantelzorg ontvangen • Gebruik eerstelijnszorg • Inzet van buddytrajecten of vormen van vrijwillige inzet 	

Huidige situatie

Vraagverheldering gebeurt nu versnipperd in verschillende loketten en fases, en met verschillende doelstellingen en werkwijzen. Er is de afgelopen periode geïnvesteerd in een gemeenschappelijke intakeformulier. Het is nu zaak om vraagverheldering, en daarbij ook netwerkversterking, sociaal domein breed goed te positioneren en in te vullen als een (h)erkende en gemeenschappelijke expertise en werkwijze.

Ambitie

De wens is brede vraagverheldering structureel in het contact met inwoners in te zetten en hierin onafhankelijke cliëntondersteuning te waarborgen. Ook voor specifieke doelgroepen. In feite geldt een vergelijkbare houding en aanpak bij de ondersteuning bij sociale of maatschappelijke vraagstukken in wijken of buurten. We willen vraagstukken eerder en meer samen aanpakken. Dat betekent ook een nadrukkelijker rol voor welzijn voor het begeleiden van de dialoog tussen partijen die betrokken zijn bij deze vraagstukken.

Basisvoorziening	<ul style="list-style-type: none"> • Informatie en advies loket/inloop , fysiek en online • Integrale vraagverheldering & advies aan (informeel/formeel). Doe dit ontschot. Brede uitvraag op alle leefgebieden. • Biedt expertise aan in de communicatie met specifieke doelgroepen: deskundigheid in het voeren van vraagverheldering en gesprekken met specifieke doelgroepen (mensen met beperking, laaggeletterdheid) • Ondersteun bewonersnetwerken bij de aanpak van vraagstukken • Faciliteren jongerenparticipatie
Voorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> • Doe dit conform een heldere triageprocedure (korte vraag, doorverwijzing korte vraag, verwijzing naar gesprek (uitgebreide vraag) • Positioneer vraagverheldering onafhankelijkheid (niet koppelen aan aanbod) • Maak gebruik van dezelfde methode in het sociaal domein
Ontwikkelen	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkel, samen met partners zoals de gemeente, een eenduidige (en gedifferentieerde) werkwijze voor vraagverheldering in het sociaal domein (koppeling met dorpssteam). Sluit daarbij aan bij het beleid voor burgerparticipatie en biedt ruimte aan een gelijkwaardige rol voor ervaringsdeskundigheid en informele ondersteuning in deze fase.

3.5 Oplossing

Resultaat voor inwoner & netwerk	Resultaat voor buurt, vereniging, zelforganisaties etc. op wijk-, of dorps-niveau
Inwoner stuurt zelf, heeft eigen regie en is baas over eigen oplossing. Inwoner weten hierbij benodigde ondersteuning te verwerven (soms opgelegd door de maatschappij zoals bij bemoeizorg) op vlak van opbouw/ versterking van het netwerk. Situatie is genormaliseerd en gestabiliseerd.	Vraagstukken in de gemeenschap worden door de betrokkenen opgepakt en leiden tot initiatieven. Men weet hierbij benodigde ondersteuning te verwerven. Kracht in de omgeving is de basis voor de oplossing (sociaal kapitaal mobiliseren).

Huidige situatie

Onze gemeenten kent veel initiatieven en voorzieningen. En toch blijkt het voor veel inwoners lastig om problemen die ze ervaren zelfstandig in en met de eigen omgeving op te lossen. Dat komt mede doordat het informele en formele aanbod in de gemeente versnipperd is en bij de verschillende loketten het totaal overzicht ontbreekt. De gemeente kent ook geen sociale kaart waar inwoners zelf mee aan de slag kunnen. Omdat er geen overzicht is, is ook niet zeker dat het beschikbare aanbod dekkend en effectief en efficiënt is.

De gemeente Geertruidenberg kent twee vormen door de ondersteuning van burgerinitiatieven. Right To Challenge en Wijkgericht Samenwerken. Right To Challenge komt voort uit de wens om gaten te vullen die niet door professionele zorgaanbieders worden opgepakt maar waar mogelijk vanuit samenleving wel behoefte aan is. Wijkgericht Samenwerken is primair bedoeld om de leefbaarheid in de wijken op peil te houden of te verbeteren en de betrokkenheid bij de leefomgeving te vergroten. Inwoners worden uitgenodigd om zich direct bij de gemeente te melden met een goed initiatief.

Ambitie

Structureel werken aan de beschikbaarheid en verbetering van het aanbod. Welzijn heeft daar een belangrijke taak in. Bijvoorbeeld door informatie te geven, de weg te wijzen of door direct noodzakelijke hulp te verlenen. En dus initiatief neemt om het aanbod te versterken met heel laagdrempelig, praktisch en gedifferentieerd aanbod. Er is daarbij extra aandacht nodig voor de inzet van ervaringsdeskundigheid. Dit wordt nu nog weinig vanzelfsprekend onderzocht en toegepast, terwijl dit zowel voor de inwoner met een hulpvraag als de ervaringsdeskundige veel meerwaarde kan hebben.

De gemeente Geertruidenberg streeft een leefbare woonomgeving en sterke gemeenschapszin na. Aanwezigheid in de wijk is daarbij van groot belang, zodat signalen kunnen worden opgevangen over wat er speelt en welke ondersteuning inwoners nodig hebben. Samen leven met elkaar in de wijk kan ook tot problemen en conflicten leiden. Niet altijd kunnen inwoners dit onderling met elkaar oplossen. Dan is het nodig dat ze hierbij ondersteund worden door een professional die er voor zorgt dat iedereen een stem heeft en het conflict wordt opgelost. En er gelijktijdig voor zorgt dat de inwoners in het vervolg conflicten zelf kunnen oplossen en weer langdurig met en naast elkaar kunnen leven in de wijk.

Basisvoorziening	<ul style="list-style-type: none"> • Maatschappelijk werk/ sociaal pedagogische ondersteuning (alle leeftijden, alle specifieke expertises, bijvoorbeeld anders taligheid/culturele achtergrond, verstandelijke of lichamelijke beperking • Onafhankelijke cliëntondersteuning
-------------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Lichte, kortdurende begeleiding • Mantelzorg ondersteuning (individueel) • Praktische (basis)ondersteuning door vrijwilliger (maaltijdservice, boodschappen/klussendienst, persoonsalarmering, mobiliteit en administratie). Dit kunnen ook activiteiten van andere organisaties zijn waarmee samengewerkt wordt • Doorverwijzing of bemiddeling naar externe dienstverlening en zorg • Ondersteuning maatschappelijke (vrijwilligers-) initiatieven. Vanuit inwoners, maar bv ook vanuit (sport)verenigingen en bedrijven. Waar nodig en mogelijk de weg wijzen naar de mogelijkheden van Right To Challenge en Wijkgericht SAMENwerken. • Buurtbemiddeling bij (dreigende) conflicten. Ben aanwezig in de wijk om conflicten tussen buurtbewoners op te lossen en biedt hen handvatten om in het vervolg dit soort conflicten zelf op te lossen en vreedzaam naast en met elkaar in de wijk te leven. • Mantelzorgondersteuning (collectief/preventief)
Voorwaarde	<ul style="list-style-type: none"> • Bied handvatten/competenties om probleem in het vervolg zelf op te laten lossen. Werk daarvoor outreachend en netwerkversterkend (naar inwoner toe gaan) • Zorg voor een goede kennis van de sociale kaart. Van de gemeente Geertruidenberg, van de regio, maar ook online en landelijk. • Neem initiatief tot het (laten) ontwikkelen van nieuw aanbod als hiaten worden geconstateerd • Werk nauw samen met andere aanwezige (informele) partners in de wijk om signalen van spanningen tussen buurtbewoners op te sporen en hier tijdig op te anticiperen.
Ontwikkelen	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkel, of ontsluit, samen met partners, een sociale kaart en zorg dat deze beklijft bij medewerkers en actueel. • Realiseer (zicht op) de mogelijkheden in de gemeente om op verschillende niveaus, manieren en plekken te participeren. Breng bestaand aanbod in beeld, laat ook het initiatief daarvoor zoveel mogelijk bij inwoners zelf • Ontwikkel lichte en laagdrempelige leun-steuncontacten (voor inwoners die het zelf niet kunnen doen) door de inzet van ervaringsdeskundigen/vrijwilligers en verbindt zo formele en informele zorg • Zet een evaluatiesysteem in voor verbetering en vernieuwing van werkwijze en aanbod

3.6 Regievoering en coördinatie

Resultaat voor inwoner & netwerk	Resultaat voor buurt, vereniging, zelforganisaties etc. op wijk-, of dorps-niveau
Waar professionele hulp nodig is ervaart de inwoner afgestemde hulpverlening die hem maximaal in staat stelt (weer) eigen regie te kunnen nemen.	De gemeenschap ervaart afgestemde ondersteuning of hulpverlening bij veelvoorkomende en complexe maatschappelijke vraagstukken.
Indicatoren -	

Huidige situatie

In de praktijk is regie een weerbaarstig, wisselend en heel persoonlijk proces. Het is de taak van welzijn om een goede inschatting te maken van de regie die nodig is, de mate waarin de inwoners daar toe in staat is en vervolgens zo nodig daarbij te ondersteunen.

Hierin zijn veel vormen mogelijk (zelf – naaste – vrijwilliger – 1e lijns-professional – casusregisseur - bewindvoerder), die een zorgvuldige keuze en inbedding vragen. Een dergelijke vraag speelt ook bij het kartrekkerschap en de projectleiding van maatschappelijke vraagstukken en opgaven. Waar ligt de signaalfunctie, wie monitort, waar ligt eenieders rol, wat kan je verwachten van de gemeente, wat van de welzijnsorganisatie.

Ambitie

De wens is dat iedere inwoner regie kan voeren naar de eigen mogelijkheden. Dat vraagt een nadere uitwerking in de verschillende benodigde varianten. En dat kan alleen maar in samenwerking met de verschillende betrokken organisaties.

Van welzijn wordt verwacht dat vraagstukken pro-actief worden opgepakt, of kansrijke initiatieven worden herkend en verder gebracht indien nodig. Welzijn moet daarvoor beschikken over expertise en capaciteit om zaken op te pakken, initiatief te pakken, samen te werken, verbindingen te leggen, op hoger abstractieniveau zaken aan te pakken. Als de randvoorwaarden nog niet ingevuld zijn moet er de bereidheid en ruimte zijn om uit het eigen aanbod te stappen en samen te werken aan productontwikkeling en maatschappelijke meerwaarde.

Basisvoorziening	<ul style="list-style-type: none"> • Handvatten en competenties aanbieden om eigen regie, zelfredzaamheid in beeld te brengen en deze te versterken/ondersteunen (netwerkversterking / professionele versterking / informele versterking via buddy/maatje) • Ondersteuning van de inwoner bij (het voeren van) procesregie en casemanagement • Ondersteuning bij bezwaar en beroep onafhankelijk cliëntadviseur • Structurele afstemming met zorg & veiligheid (onder andere Veilig Thuis, MDO/MASS, Huisartsen) • Initiëren van invulling ontbrekend/aanvullend aanbod, waar mogelijk verbinden met bewonersinitiatieven. Expertise en capaciteit voor kartrekkerschap/projectleiding
Voorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> • Ben alert op betrokkenheid van meerdere professionals in één casus en versterk de regie; positie en zeggenschap rondom casus in netwerk > 1 plan, 1 regisseur • Neem deel aan het multidisciplinair overleg (MDO) • Ben initiatiefrijk en zelfstartend
Ontwikkelen	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkel verschillende vormen van regie en de ondersteuning. Nadruk op: <ul style="list-style-type: none"> -Regie over meervoudige casussen (waar ligt die en wie beslist?) -Regie door naasten/vrijwilligers • Ontwikkel een lokale aanpak om initiatieven samen met inwoners op te pakken

3.7 Vrij toegankelijk versus individuele voorzieningen

Bij aangeven wat de kerntaken zijn hoort ook het aangeven wanneer ze ophouden. Dat is nog niet zo eenvoudig. De meest duidelijke afbakening is de splitsing in ondersteuning met en zonder beschikking. Ook wel vrij toegankelijk (collectief gefinancierd) en individuele (maatwerk-)voorziening genoemd. Het onderscheid daartussen, wat zinvol en handig is en welke ontwikkeling we daarin willen is niet expliciet bepaald en ook geen onderwerp van gesprek. Terwijl het dat wel zou moeten zijn gezien de ambitie om meer preventief, collectief (groepswork) en integraal te werken. Het onderscheid is nu vooral historisch bepaald. Dit moeten we met elkaar uit gaan zoeken. In de uitvoering is natuurlijk te allen tijde van belang dat er continuïteit en samenhang is tussen welzijn en zorg zodat inwoners één proces ervaren en er goed afgestemd wordt en effectief wordt- op en afgeschaald waar wenselijk en mogelijk.

Voorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> • Werk een visie uit over wanneer zelf, wanneer samen/over/doorschakelen, wanneer en hoe op- en afschalen . • Leg een visie neer op eigen kracht/netwerk, integraliteit. En visie op/kaders voor natuurlijke samenwerking met heldere rollen voor gemeente, welzijn/ maatschappelijk werk (waar ben je wel en niet van).
Ontwikkelen	<ul style="list-style-type: none"> • Definieer aandachtsvelden, en bepaal wat (nu) vrij toegankelijk beschikbaar moet zijn. • Ontwikkel het aanbod vrij toegankelijke ondersteuning door in de tijd (ook i.r.t. preventie en collectiveren. De suggestie is om de 5 perspectieven uit het beleidskader te gebruiken om te gaan bepalen wat er per perspectief aan vrij toegankelijk aanbod moet zijn. Geef op basis daarvan het bestaande aanbod een doorontwikkeling. En ga daarbij zorgvuldig om met veranderingen voor inwoners die daarvan het gevolg kunnen zijn (zie bijlage 1).

3.8 Kernkwaliteiten

Er wordt veel gevraagd van welzijn. In deze paragraaf geven we aan welke kernkwaliteiten voor onze gemeente extra van belang zijn.

Zelfstartend, pro-actieve grondhouding

Competentie om sociaal werk in te zetten om individuele vragen op te vangen, de omgeving versterken zodat zij hun vragen in en met de eigen omgeving op kunnen lossen. En zelf initiatief nemen op het moment dat zij ontwikkelingen signaleren en daar bijvoorbeeld aanbod of ondersteuning op creëren.

Kennis van de lokale samenleving

Onbekend maakt onbemind. Dus weet wat er leeft, wie wat doet, en wat er nodig is. Kennis hebben van de sociale kaart, van de lokale structuren en sleutelfiguren in je netwerk.

Welzijn "onderhoudt" het maatschappelijk middenveld, als spin in het (sociaal) web. Onderwerpen zijn in beeld, men weet wat er speelt. Signaleert, initieert of agendeert.

Stevige positie in het sociaal domein én de samenleving

Daarvoor moet welzijn zich, meer dan tot dusver, mengen in de samenleving; zichtbaar en benaderbaar zijn. Waar welzijn nu vooral gericht is op het eigen aanbod, meer gericht zijn sociale cohesie; ontmoeting; elkaar kennen. Met het andere been staat welzijn in de professionele ketens van zorg, werk, veiligheid, onderwijs etc. Ook daarin heeft welzijn een stevige positie en weet hoe de lijntjes lopen (met bijvoorbeeld het CJG, Sport & cultuur, onderwijs, Huisarts/POH, GGD, Veilig thuis, Jeugdzorg, V&V, GGZ). Meer een gelijkwaardige gesprekspartner worden voor professionele keten om formele en informele zorg op elkaar af te stemmen/tot een samenhangende (formele en informele) ondersteuning van inwoners te komen.

Brede én specifieke expertise

Welzijn moet voor de uitvoering van de kerntaken beschikken over een brede algemene expertise. Professioneel in praktisch zijn:

- Initiatief nemen
- Methodisch integraal werken aan maatwerk
- Sturen op zelfredzaam zijn/worden (waar mogelijk)

- Netwerk/contextgericht
- Peer-to-peer educatie (ervaringsdeskundigheid)

Daarnaast moet er voldoende specifieke expertise zijn om specifieke doelgroepen of vragen te ondersteunen. Denk daarbij aan de ondersteuning van mensen met een beperking of vraagstukken als dementie en overlast.

Verbindend

Welzijn staat vooral midden in de samenleving, wat essentieel is als je inwoners wil laten meedoen. Samenlevingsopbouw wordt meer dan nu onderdeel van de opdracht van welzijn, kwetsbaar en kracht verbinden, dit betekent:

- Outreachend, er op af ! Waakvlamfunctie, oren en ogen open,
- Aanspreekbaar, in de “wijk” / nabij, laagdrempelig,
- Betekenisvolle ontmoetingen mogelijk maken,
- Talenten benutten, vaardigheden ontwikkelen,
- Inschatten draagkracht en versterking netwerk, handvatten meegeven, helpen helpen

Voorwaarde	<ul style="list-style-type: none"> • Vervul een signalerende functie op het hele sociaal domein • Vervul een initiërende functie voor wat betreft de beleidsvelden: <ul style="list-style-type: none"> -individuele cliëntondersteuning -vrijwillige inzet (mantelzorg – vrijwilligerswerk) -kortdurende begeleiding sociaal pedagogisch (vrij toegankelijk deel) -collectieve, preventieve ondersteuning voor wat betreft WMO, jeugd, participatie en schuldhulpverlening • Maak je visie expliciet op (ideale) samenwerking en laat zien hoe welzijn actief met analyse en voorstellen komt, initiatief neemt in het netwerk/samenleving
Ontwikkelen	<ul style="list-style-type: none"> • Regel het proces van signaleren, prioriteren, adresseren en monitoren samen met partners in. • Realiseer effectieve(re) samenwerking met, met name, CJG, GGZ en Verslavingszorg.

4 Prioriteiten in uitvoering

4.1 Inleiding

De uitvoering en de ontwikkeling van de kerntaken moeten gebeuren in de lokale context van de gemeente Geertruidenberg. Er gebeurt al veel op het gebied van welzijn en er is de afgelopen jaren hard gewerkt om de sociale infrastructuur effectief en efficiënt in te richten. Ook is er op veel inhoudelijke onderwerpen beleid gemaakt. Over veel onderdelen daarvan zijn we tevreden en die willen we dan ook graag behouden en waar mogelijk verbeteren. Andere onderdelen functioneren minder of zijn nog niet ingevuld. In dit hoofdstuk geven we voor belangrijke onderdelen aan wat we willen behouden en welke ontwikkeling we beogen.

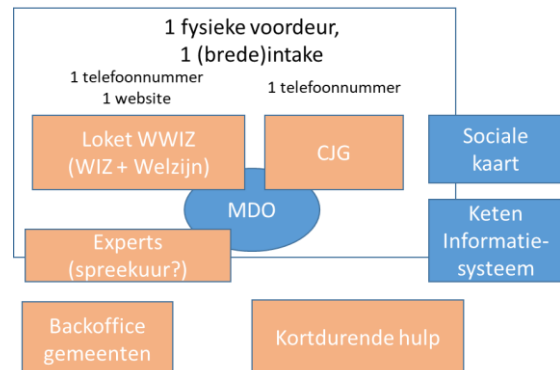
4.2 Naar één generalistisch dorpssteam⁶

Huidige situatie

De gemeente Geertruidenberg is al een aantal jaren bezig met het traject “Naar een optimale toegang”. Het doel is altijd geweest dat inwoners direct op één plek terecht kunnen met alle vragen op alle levensdomeinen. Ondanks alle inspanningen is dat de afgelopen periode nog niet gelukt. Er is een suboptimale situatie ontstaan waarin inwoners nog te vaak heen en weer gestuurd worden tussen verschillende loketten van welzijn(-sorganisaties), de gemeente en het CJG. Dat heeft een negatieve weerslag op de regie van de inwoner, op de kwaliteit van de oplossing en op de efficiëntie van de uitvoering.

Ambitie

In samenwerking met welzijn willen we daar een volgende stap in zetten met de realisatie van een generalistisch dorpssteam. We hebben daarbij het volgende beeld: Er komt één loket waar medewerkers van welzijn en de gemeente samenwerken. Er is één fysieke voordeur (bij aanvang aan de Amerweg), één telefoonnummer en één website. Diversiteit wordt gekoesterd, dus de medewerkers houden een verbinding met moederorganisaties. Het wordt geen team generalisten, maar een generalistisch team. Samen kunnen ze alle vragen aan.

In het team nemen de volgende functies/rollen deel:

Altijd	Regelmatig	Onregelmatig
<ul style="list-style-type: none"> • Sociaal werkers • Wmo consultants • Inkomensconsultanten • Vraagverhelderaars • Participatiecoach • Procesregisseurs 	<ul style="list-style-type: none"> • Consulent financiën • Wijk GGD-er • Woonconsulent • CJG medewerker • ... 	<ul style="list-style-type: none"> • Jongerenwerker • POH-ers • Thuiszorg • Verslavingszorg • AOV • Casemanager dementie

⁶ Werktitel, natuurlijk is Geertruidenberg een stad.

Welzijn en de gemeente coördineren het dorpssteam gezamenlijk en geven samen leiding aan de ontwikkeling in de komende jaren. Deze ontwikkeling richt zich met name op de beweging naar voren maken, leren het een volgende keer zelf te doen.

Voorwaarde	<ul style="list-style-type: none"> • Werk vanuit 1 gemeenschappelijk loket/netwerk • Bereidheid om met de gemeente samen te werken vanuit 1 fysieke thuisbasis, 1 telefoonnummer, 1 website, 1 (hoofd)plek op de Amerweg • Standaardiseer vraagverheldering en de wijze van elkaar informeren. 1 vraagverhelderingsmethode (met brede uitvraag) • Inzicht in overlegstructuren. Maak medewerkers vrij om zich te richten op de taken waar zij goed in zijn. Neem (mede) regie over het multidisciplinair overleg MDO
Ontwikkelen	<ul style="list-style-type: none"> • Bouw samen 1 website die leidend is, inclusief gezamenlijke communicatie /PR • Versterking van vraagverheldering. Daarna begeleiding, kortdurend of vinger aan de pols. Zelfde vraagverhelderingsformulier, met alle levensdomeinen. Vraagverheldering koerst nu snel op (maatwerk)voorzieningen af. Moet meer gericht zijn op het verkennen van de eigen vraag en het vinden van oplossingen in de eigen omgeving of het voorliggend veld. Ook casusregie expliciet maken. Soms moet dat ook bij hele concrete vraagstukken als uitkering en crisis schuldhulpverlening, daar zijn ook wettelijke termijnen aan verbonden. Maar dan kan het naast elkaar lopen: snel en concreet handelen versus breed verder kijken naar andere zaken. • Investeren in elkaars petten, mandatering, vrijheid van beslissen. Iedere met eigen expertise/ rol/ mandaat : <ul style="list-style-type: none"> -Welzijnsorganisatie voor begeleiding (m.n. sociaal-pedagogisch) -Gemeente voor middelen/kaders/randvoorwaarden (individuele (maatwerk-)voorzieningen) • Verbinding “voorliggend aanbod” met het dorpssteam. Vrijwilligersinitiatieven, huisbezoek in het kader van Langer Thuis. Individuele (maatwerk-)voorzieningen zijn daar zoveel mogelijk (tijdelijk) aanvullend op. • Start op de Amerweg, alle disciplines vertegenwoordigd. In de loop van de tijd wordt bepaald welke organisatorische en fysieke vorm het best passend is en worden aanpassingen doorgevoerd. Administratieve lasten verlichten, lean processen, op basis van vertrouwen in plaats van wantrouwen • Definiëren en verzamelen van management informatie en daaruit leren en ontwikkelen. Denk aan inhoud en aantallen van de verschillende vragen en klantstromen. En hoe die eindigen of uitstromen. Bepalen van de (in- en externe) sturing daaroverheen. Hoe worden de stromen geanalyseerd en hoe wordt daarop (bij) gestuurd. • Oriënteer op een gezamenlijk systeem voor ketenregie, ontwikkelen dossier van de klant, inwoner zelf de baas. Privacy waarborgen

4.3 Doorontwikkeling onafhankelijke cliëntondersteuning

Huidige situatie

De wettelijke taak is als volgt geformuleerd: “cliëntondersteuning is onafhankelijke ondersteuning met informatie, advies en algemene ondersteuning die bijdraagt aan het versterken van de zelfredzaamheid en participatie en het verkrijgen van een zo integraal mogelijke dienstverlening op het gebied van maatschappelijke ondersteuning, preventieve zorg, zorg, jeugdhulp, onderwijs, wonen, werk en inkomen”. In onze gemeente is onafhankelijke cliëntondersteuning alleen voor mensen met een beperking formeel ingevuld. Verder wordt er vooral uitgegaan van vertrouwen en het morele kompas van individuele begeleiders. Gezien de wettelijke kaders en de specifieke eisen voor onafhankelijkheid lijkt dit op deze wijze nog onvoldoende gegarandeerd.

We willen echter voorkomen dat de relatie tussen inwoners, welzijn en de gemeente, onnodig complex of formeel wordt.

Ambitie

Inwoners hebben baat bij één contactpersoon die hun helpt wegwijs te worden in de wirwar aan loketten, regels en formulieren en indien nodig de regie en/of acties overneemt. Die de juiste vragen stelt en ondersteunt bij conflicten. Onafhankelijkheid, er echt kunnen zijn voor de inwoner, is dan belangrijk. Inwoners moeten zich kunnen laten ondersteunen door degene bij wie zij zich prettig voelen. Van belang is daarom de ondersteuning vrij toegankelijk is, er zo weinig mogelijk sturing plaatsvindt vanuit de gemeente, en organisaties dit zonder (specifieke) opdracht kunnen oppakken. Dit betekent dat er in de uitvoering geen directe (financiële, of organisatorische) relatie is met de gemeente of aanbieders van (maatwerk)voorzieningen en er zo min mogelijk inhoudelijke kaders meegegeven worden aan de uitvoerende medewerkers. Op het niveau van management en bestuur moeten er juist heldere kaders zijn om de onafhankelijke cliëntondersteuning in de breedte van het sociaal domein te waarborgen. Deze kaders moeten we in de komende tijd concreet maken. Daarbij hebben we speciale aandacht voor het versterken van cliëntondersteuning voor jeugd.

Voorwaarde	<ul style="list-style-type: none"> • Zorg dat inwoners van Geertruidenberg gebruik kunnen maken van passende vormen van onafhankelijke cliëntondersteuning. • Heb hierbij extra aandacht, en aanbod, voor de ondersteuning voor specifieke doelgroepen en verbreding van kennis op dat terrein. • Zorg, samen met de gemeente en welzijn dat de balans tussen onafhankelijke cliëntondersteuning versus samenwerken in het loket (meer integreren) bewaakt wordt door heldere afspraken.
Ontwikkelen	<ul style="list-style-type: none"> • Stel samen met welzijn en de gemeente de kaders vast die nodig zijn om onafhankelijkheid waarborgen. • Werk mee aan de versterking van de onafhankelijke cliëntondersteuning voor kinderen, jongeren en hun verzorgers.

4.4 Fysieke ontmoetingsplekken in de dorpen

Huidige situatie

Ontmoeting is de start van verbinding. Fysieke plekken waar veel verschillende mensen met verschillende interesses en competenties samenkomen zijn een basis voor sociale cohesie, welbevinden en informele ondersteuning. De gemeente Geertruidenberg kent een aantal van dit soort locaties, met heel verschillende functies en activiteiten. En in heel verschillende vormen, aansturing en financiering. De meest bekende hiervan zijn:

- Het Kardeeltje, laagdrempelig, ouderen uit Raamsdonksveer, Trema-WOG,
- Gertrudisstaete, de aanloop voor GGZ,
- De Ontmoeting Raamsdonk, particulier initiatief,
- De Schelf, exploitant is de wijkvereniging, het gebouw is van de gemeente,
- Geertruidenberg KBO, eigen gebouw met ontmoetingsfunctie,
- Bibliotheek Theek 5,

Daarnaast zijn er verschillende initiatieven in Raamsdonksveer. Er is een particulier initiatief vanuit een inwoner en er ligt een toezegging van Prisma voor een ontmoetingsfunctie in hun nieuwbouw in het centrum.

Ambitie

We streven naar laagdrempelige ontmoetingscentra in de verschillende kernen waar van alles gebeurt en waar je makkelijk binnen loopt of gebruik van maakt. Stabiele locaties met een rijk en variërend aanbod aan activiteiten voor alle inwoners die initiatief willen nemen voor hun dorp, zich er mee willen verbinden, of gewoon op zoek zijn naar contact.

Toegankelijk & uitnodigend voor iedereen, inclusief en niet doelgroep-specifiek. Daar liggen ontwikkelmogelijkheden voor en met de huidige ontmoetingsplekken waar we graag mee aan slag willen. Die ontwikkelingen moeten zich richten op:

- WMO/Participatie, het bieden van een bredere algemene voorziening voor vrijwilligers, ervaringsplekken en stages. Met name ook aan meer arbeidsmatige mogelijkheden
- Stimuleren, faciliteren van initiatieven/sociaal ondernemerschap, meer wijkgericht.
- Versterken van preventie en signalering door combinatie vrijwilligers en professionals, bijvoorbeeld met een inloopspreekuur.
- Thuisbasis voor jongeren(werk). Nu nog geen geschikte ontmoetingsruimte.

Een kanttekening is daarbij dat professionele bemoeienis niet moet worden overdreven. Bewaak dat het omgevings blijven waar vrijwilligers het beste gedijen. Initiatief moet dus vooraf van onderaf komen, uit de gemeenschap vanuit een intrinsieke behoefte. De rol van welzijn is hierbij vooral het verbinden met deze locaties en initiatieven en ze versterken door er gebruik van te maken. Zo neemt welzijn plaats in de gemeenschap, kunnen mooie evenwaardige samenwerkingen ontstaan en blijft er ruimte voor diversiteit en initiatief.

Voorwaarde	Maak gebruik van/sluit aan op bestaande locaties/initiatieven en versterk deze daarmee Zorg dat locaties die worden gebruikt inclusief zijn, laagdrempelig en omgevingsgericht
Ontwikkelen	Ondersteunen van initiatieven die bijdragen aan de realisatie van stabiele ontmoetingscentra in alle dorpen en wijken van de gemeente Zo nodig hierin zelf vraaggericht het voortouw nemen

4.5 Versterking vrijwilligerswerk en vrijwillige inzet

Huidige situatie

Vrijwilligerswerk kan inwoners veel voldoening geven. Het zorgt voor ontmoeting, het voorkomt eenzaamheid, geeft persoonlijke ontwikkeling en biedt zingeving. Actieve vrijwilligers geven invulling aan een samenleving waarin mensen naar elkaar omkijken. Zo'n samenleving is veerkrachtiger, beter in staat om problemen te voorkomen of onderling op te lossen. Een brede vrijwillige inzet vermindert zo wellicht ook het beroep op professionele ondersteuning en zorg.

Ondertussen zien we ook dat veel vrijwilligersorganisaties moeite hebben om voldoende vrijwilligers te vinden. Dat matching en ondersteuning van vrijwilligers- en vrijwilligersorganisaties in onze gemeente versnipperd is en niet goed aansluit op behoeften. Iedere vrijwilliger is anders en heeft iets anders nodig om zijn of haar vrijwillige inzet naar tevredenheid te kunnen blijven doen. We zien ook dat vrijwilligerswerk zwaarder wordt door tal van maatschappelijke vraagstukken. En dat daarmee vrijwilligerswerk soms te veel wordt geromantiseerd als het duizenddingendoekje van het sociaal domein.

Ambitie

We willen daarom dat er één gezamenlijke, realistische, visie op vrijwilligerswerk komt en de ondersteuning van vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties van daaruit integraal vormt krijgt.

In die visie worden de verschillende motieven voor, en vormen van, vrijwilligerswerk meegenomen, evenals de positie en wensen van de verschillende typen vrijwilligersorganisaties. De vrijwilligersbestanden én dienstverlening worden samengevoegd.

Welzijn heeft, bijvoorbeeld onder meer via de buurtsportcoaches, een rol in het ondersteunen van deze vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties. Het relatiebeheer van verenigingen ligt nu nog volledig bij de gemeente, maar we willen graag dat het sociaal maatschappelijk deel structureel door welzijn wordt opgepakt. Daarbij hoort ook een centrale boodschap naar de inwoners over het hoe en waarom van vrijwilliger zijn in de gemeente Geertruidenberg.

Speciale aandacht is nodig voor vrijwilligers die zich inzetten in individuele vrijwilligers-trajecten, zoals maatjesprojecten. Zij worden gefaciliteerd om aanvullende kennis en vaardigheden op te doen, bijvoorbeeld op het gebied van veiligheid, omgaan met bepaald gedrag of kennis van specifieke ziektebeelden.

<p>Voorwaarde</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Creëer één plek waar de coördinatie van het vrijwilligerswerk en vrijwillige inzet plaatsvindt. Hier is overzicht van het vrijwilligersbestand in de gemeente en worden vraag en aanbod met elkaar verbonden. Ook is er sprake van een collectief vrijwilligers(waarderings)beleid. • Ondersteun vrijwilligerswerk (organisatiegebonden) <ul style="list-style-type: none"> • Verenigingsondersteuning: informatievoorziening / ondersteuning bij het werven en behouden van vrijwilligers / ondersteuning bij formuleren vrijwilligersbeleid. • Signaleringsfunctie bij verenigingen rondom dementie, eenzaamheid, verward gedrag, huiselijk geweld. • Beleid rondom inclusiviteit (o.a. aangepast sporten). • Faciliteer of organiseer vrijwillige inzet (individuele trajecten). <ul style="list-style-type: none"> • Ondersteuning en hulp ter bevordering van zelfredzaamheid.
<p>Ontwikkelen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkel een aanbod voor verenigingsondersteuning, onder meer gericht op inclusie. Geef een invulling aan relatiebeheer. • Ontwikkel, samen met de gemeente een passende vorm voor de waardering van vrijwilligers(werk) in onze gemeente. • Draag, vraaggericht, zorg voor basisexpertise voor vrijwilligers in het sociaal domein. Zet waar nodig in samenwerking met relevante vrijwilligersorganisaties een aanvullend (maatwerk)aanbod in het kader van deskundigheidsbevordering van vrijwilligers, zodat vrijwilligers vrijwilligerswerk uit kunnen voeren en zichzelf verder ontwikkelen.

4.6 Verbinding jeugdbeleid en jeugdhulp

Huidige situatie

Het jeugdbeleid kenmerkt zich door een breed aanbod en veel inzet. De afgelopen jaren is er veel inzet van, met name, jongerenwerk gevraagd voor de aanpak van overlastgevend jongeren.

De gemeenten Drimmelen en Geertruidenberg werken samen in het CJG. Inwoners kunnen er terecht met vragen over opvoeden en opgroeien. Er wordt informatie en advies gegeven en lichte ondersteuning geboden. Waar nodig wordt een beschikking afgegeven voor jeugdhulp. Het CJG is gevestigd aan de Amerweg.

De gemeente Geertruidenberg maakt, samen met Breda, Oosterhout, Altena en Drimmelen deel uit van de jeugdhulpregio West Brabant –Oost (WBO).

Momenteel (maart 2022) wordt een nieuwe regiovisie opgesteld. Kernprincipes daarbij zijn dat hobbels bij het leven horen, het is niet erg om soms te vallen wanneer je maar weer opstaat. We richten ons op wat wel kan, we normaliseren en houden kleine problemen klein.

We bezien de jongeren in hun context (gezinssysteem en omgeving). Dit alles vraagt ook wat van die omgeving. Een steunend netwerk, sociale basis en hulp bij het vergroten van de eigen kracht. Bij deze elementen speelt het welzijnswerk een rol.

Ambitie

De hoge inzet van jeugdhulp, en de weerbarstigheid van wachtlijsten, maakt het extra urgent om de beweging naar voren te maken. Voor het kind, de ouders, maar ook voor de betaalbaarheid. Meer preventief werken, positief en gericht op talenten, om problemen voor te zijn. Hiervoor is het nodig dat er meer verbinding komt tussen de (regionaal ingekochte) jeugdhulp en het lokale jeugdbeleid. Dit vermindert de bestaande versnippering en verbetert de doelgerichtheid.

Dat vraagt om een meer eenduidige opdracht aan, en samenwerking tussen, de partijen die actief zijn in het jeugddomein, zoals jongerenwerk, buurtsportcoaches, onderwijs en het CJG. Aanwezigheid in de on- en offline leefwereld van jongeren is daarvoor noodzakelijk. Enerzijds door in die wereld te participeren, bijvoorbeeld op school, vereniging en wijken en buurten en de socials. Anderzijds door jongeren te binden en te ontmoeten op een aantrekkelijke fysieke locatie. Verbinding tussen de verschillende “loketten”, zoals het CJG, het jongerenwerk en scholen zijn speerpunten. Het vraagt ook meer focus op het jonge kind om de gehele doorgaande lijn van 0-23 jaar goed te kunnen ondersteunen. Hiervoor overwegen we aan te sluiten op het landelijke programma Kansrijke start.

Voorwaarde	<ul style="list-style-type: none"> • Omarm de geschetste grondhouding (normaliseren, breed kijken, verbinden, regiovisie Jeugdhulp) • Sluit aan op regionale afspraken over beschikbare lokale voorzieningen in het voorliggend veld • Werk structureel samen met het CJG loket, op/vanuit 1 locatie
Ontwikkelen	<ul style="list-style-type: none"> • Werk mee aan een hechte relatie jeugdhulp-jongerenwerk/welzijnswerk/CJG waardoor een sluitend netwerk ontstaat zodat jeugdigen en gezinnen met een hulpvraag waarvoor geen jeugdhulp nodig is, toch terecht kunnen bij een voorziening die hen kan helpen en harmonieus op- en afschalen van niet vrij toegankelijke jeugdhulp makkelijker gaat. • Integreer jongerenwerk goed in het (brede) sociaal domein, verbindingen met partners /regio, investeer in het voorliggend veld (o.a. ervaringsdeskundigheid, samenwerking met buurtsport). • Ontwikkel een accommodatie voor jongeren, jongerencentrum (zie ook fysieke locaties). Staat op gespannen voet met inclusief beleid, maar is verdedigbaar gezien de gewenste sfeer en omgeving voor (kwetsbare) jongeren. • Groei met het CJG toe naar één loket en (preventief) aanbod voor alle leeftijden en verken of verbinding met het programma Kansrijke start zinvol is.

4.7 Verbinding welzijn, medisch domein en zorg

Huidige situatie

Op casus- en projectniveau liggen er goede contacten tussen de gemeente, huisartsen (groepen), welzijn en de grootste zorgorganisaties. Er wordt op verschillende thema's structureel samengewerkt, zoals bijvoorbeeld Langer Thuis, de Dementievriendelijke gemeente of de werkgroep mantelzorg.

Er wordt echter ook veel dubbeling in initiatieven en overlegstructuren ervaren en gebrek aan implementatiekracht. Met de inzet van de Wijk-GGD-er is er op casusniveau een betere verbinding met het medische domein en welzijn ontstaan.

Nu is het zaak daar meer over heen te kijken en te bepalen wat er nog meer mogelijk is om met welzijn zorg te voorkomen, te verlichten, of te ondersteunen.

Ambitie

Er moet meer gezamenlijke aandacht, aanpak en initiatief komen op de gewenste en noodzakelijke verschuiving van de focus op “ziekte en zorg” naar “gezondheid en gedrag”.

Preventie is daarin de sleutel. Dit vraagt meer onderlinge afstemming, analyse en prioritering. Met het uiteindelijk doel om beter aanbod te creëren op het scheidsvlak van zorg & welzijn. En daarmee bijvoorbeeld invulling geven aan de aan gekoesterde belofte van “Welzijn op recept”.

Voorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> • Maak het welzijnsaanbod toegankelijk en passend voor het medisch domein (vaak vernoemd als Welzijn op recept).
Ontwikkelen	<ul style="list-style-type: none"> • Werk structureel samen (Welzijn en zorg, zowel care als cure) aan innovatie, met onder meer focus op de-medicalisering en Langer Thuis (vitaal ouder worden). • Denk actief mee in ontwikkeling van nieuwe zorgvoorzieningen, met name in centrum Raamsdonksveer.

4.8 Taal als vertrekpunt

Huidige situatie

Laaggeletterde inwoners kloppen vaker aan voor ondersteuning bij het maatschappelijk werk, bijvoorbeeld rondom het contact met maatschappelijke organisaties, administratieve vragen of schuldenproblematiek. Binnen laaggeletterdheid wordt een onderscheid gemaakt tussen mensen die Nederlands als moedertaal hebben (NT1) en mensen die een andere moedertaal dan Nederlands hebben (NT2). Beide groepen kennen hun eigen aandachtspunten.

De NT-1 groep maakt nauwelijks gebruik van de mogelijkheden die er zijn op het gebied van taalondersteuning. Oorzaak is dat deze mensen zich vaak erg schamen voor hun laaggeletterdheid en dit proberen te verbergen. Terwijl een betere beheersing van de Nederlandse taal kan bijdragen aan het vinden van werk of beter welbevinden/zelfvertrouwen. De NT2- groep die in Geertruidenberg het meest in het oog springt zijn vluchtelingen met een verblijfsvergunning, statushouders. Van 2013 tot 2022 was het landelijk beleid dat de verantwoordelijkheid om de Nederlandse taal te leren volledig bij de statushouders/ Vluchtelingen zelf lag. Dit beleid heeft tot gevolg gehad dat een grote groep statushouders jaren na hun aankomst in Nederland onvoldoende Nederlands begrijpt, spreekt, leest of schrijft.

Per 1 januari 2022 is de nieuwe wet inburgering in gegaan, waardoor gemeenten weer verantwoordelijk zijn voor inburgering.

Ambitie

Om deel te kunnen nemen in de samenleving is het voldoende beheersen en (durven) gebruiken van de Nederlandse taal essentieel. Ook om basale zaken waar je mee zit, of die voor je van belang te kunnen delen met hulpverleners en maatschappelijke organisaties. We willen daarom beter signaleren op laaggeletterdheid en zorgen voor een aanbod dat past op de persoonlijke situatie dat, waar nodig met de nodige aandrang wordt ingezet.

Van statushouders die de komende jaren in onze gemeente komen wonen verwachten we dat die door beter, en geïntegreerd, taalonderwijs, veel sneller Nederlands zullen spreken, begrijpen, lezen en schrijven. Voor de NT1-groep is het van belang dat maatschappelijke organisaties deze groep signaleren, geruststellen, adviseren en zorgen voor een warme overdracht naar aanbod. Laaggeletterdheid is bij de NT1 groep veel minder opvallend dan bij statushouders. Goede samenwerking tussen betrokken organisaties is daarbij van belang.

Op het gebied van laaggeletterdheid is in onze gemeente zowel een formeel aanbod via Curio (het ROC) in Breda en een informeel aanbod via Theek 5. Er is een taalkaart van onze gemeente, waarin taalaanbod in kaart is gebracht. Waar nodig moet dit aanbod worden aangepast op de daadwerkelijke behoefte.

Voorwaarde	<ul style="list-style-type: none"> • Maak signalering op, en bespreekbaar maken van, laaggeletterdheid een vast onderwerp in vraagverheldering en intake. • Maak kennis met statushouders bij vestiging, en als onderdeel van de maatschappelijke begeleiding. • Zorg dat reguliere dienstverlening beschikbaar, toegankelijk en bruikbaar is voor laaggeletterden.
Ontwikkelen	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkel een visie op het gebied van laaggeletterdheid en start samenwerking met Theek 5 om daar samen naar te kijken. • Ontwikkel een warme overdracht bij de overgang van statushouder begeleidt door Vluchtelingenwerk naar een inwoner die kan terugvallen op welzijn.

4.9 Schulden voorkomen

Huidige situatie

In de gemeente Geertruidenberg heeft 15% van de inwoners van 18-64 jaar moeite met rondkomen, en heeft 10% het afgelopen jaar betalingsachterstanden gehad⁷. Financiële zorgen veroorzaken spanningen en liggen vaak aan de bron van meer problemen in een huishouden. Het voorkomen en vroegtijdig oplossen van financiële problemen is daarom een steeds belangrijker speerpunt voor de gemeente. De gemeente heeft hiervoor onder meer een eigen medewerker schuldhulpverlening. Ook de welzijnsorganisaties hebben aanbod op het gebied van voorlichting en ondersteuning bij administratie en budgetbeheer. Daarin gaat tijd op aan zaken die de gemeente beter kan (of zou moeten) doen. En andersom geeft de gemeente praktische ondersteuning die wellicht beter, en integraler door welzijn kan worden gedaan. Dit moet nader worden onderzocht en ontwikkeld waardoor er ook meer ruimte komt om te werken aan structurele oplossingen. Een volledige/volwaardige baan is vaak een bron-oplossing om uit problemen te komen. Ook daar is de gemeente actief. Interventies moeten zich dus ook richten op financieel zelfredzaam worden (voldoende inkomen verdienen). Allen leren om de financiële administratie te doen is dan te beperkt.

Ambitie

Het streven is dat alle inwoners zo veel als mogelijk financieel zelfredzaam zijn. Beleidsmatig is een beleidsplan schulden in ontwikkeling dat in 2023 beschikbaar komt. De nadruk komt daarin te liggen op laagdrempeligheid en preventie. Op dit moment liggen er met partners als Thuisvester en energieleveranciers al afspraken over vroegsignalering. Dit is een wettelijke verplichting.

⁷ GEZONDHEIDSMONITOR 2020-2021 GGD West-Brabant

De wens is samen met welzijn tot een effectieve signalering van (dreigende) schulden en tot een afgestemde en aanvullende ondersteuning te komen. Dit moet een extra impuls geven aan het doorbreken van generatieproblematiek. Veel families kennen een traditie van financiële problemen die van ouders op kinderen over gaat.

Voorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> • Signaleer op schulden, of het risico ervan. • Leer zelf te doen, begeleiding is gericht op het op eigen benen kunnen staan. • Ondersteun bij administratie, bijvoorbeeld door (vrijwillige) budget coaches • Neem deel in het periodieke en lokale schuldenoverleg.
Ontwikkelen	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkel, vanuit een inhoudelijke analyse, een effectieve samenwerking gemeente-welzijn, rol/taakverdeling (en verbinding) voor schuldpreventie-schuldhelpverlening. • Ontwikkel een aanpak om schulden in een vroeg stadium in beeld te krijgen wie wat doet. Oppakken van generatieproblematiek. Dit alles in lijn met het dan vastgestelde beleidsplan schulden. •

4.10 Integratie inburgering in het sociaal domein

Huidige situatie

De gemeente is per 1 januari 2022 verantwoordelijk voor de inburgering van statushouders. De gemeente Geertruidenberg trekt hierin samen op met de gemeente Drimmelen en, voor wat betreft de inkoop van leerroutes, met de Dongemondgemeenten en de regio West-Brabant. Participatie wordt lokaal ingevuld. 1 januari 2022 wordt gezien als een startdatum waarna nog veel ontwikkeling nodig is om inburgering succesvoller te laten verlopen.

Het snel landen in de lokale samenleving en zo snel en zo veel mogelijk gebruik maken van reguliere voorzieningen is daarbij een speerpunt. Dit betekent ook, vanaf dag 1, een vaste betrokkenheid van welzijn bij het inburgeringsproces.

Ambitie

Vluchtelingenwerk is gesubsidieerd om de maatschappelijke begeleiding te verzorgen. Hierin zit, naast de directe ondersteuning van de inburgeraar, ook het contact met de buurt in de aanloop naar vestiging en de ondersteuning van, bijvoorbeeld, sportverenigingen in het laten meedoen van inburgeraars. Het is belangrijk dat er korte lijnen zijn tussen Vluchtelingenwerk en welzijn om de inburgering zo goed mogelijk vorm te geven. Zowel op casusniveau als op proces moet worden samengewerkt om statushouders en andere vluchtelingen zo goed mogelijk mee te kunnen laten doen in de lokale samenleving en de maatschappelijke begeleiding en, bijvoorbeeld, het maatschappelijk werk op een natuurlijke wijze in elkaar over te laten lopen. Op deze manier doen we geen dingen dubbel, wordt er gehandeld wanneer er gaten vallen.

Voorwaarden	<ul style="list-style-type: none"> • Leer vroegtijdig nieuwe statushouders kennen • Maak activiteiten en aanbod toegankelijk, en laagdrempelig, voor statushouders (onder andere met betrekking tot taal) en breng het actief bij hen onder de aandacht • Neem deel aan overleggen op casusniveau met gemeente en met Vluchtelingenwerk
Ontwikkelen	<ul style="list-style-type: none"> • Maak duidelijke samenwerkingsafspraken tussen Vluchtelingen werk en welzijn in alle fasen van de inburgering, uitgaande van maatwerktrajecten

4.11 Netwerksamenwerking

Welzijn is een spil in veel verschillende netwerken en ketens. Die ook allemaal zo hun eigen dynamiek en ontwikkelingen kennen. De volgende zijn met name van belang:

Aandachtsveld &	Maatschappelijke partners	Structurele samenwerkingsverbanden	Ontwikkeling
Aandachtsveld Zorg	<ul style="list-style-type: none"> Prisma, Mijzo Hoge Veer Zorroo GGD 	<ul style="list-style-type: none"> Jeugdregio WBO Dementienetwerk Werkgroep mantelzorg ondersteuning 	Visie op verbinding met zorg, en hoe deze continu te monitoren en bij te sturen op basis van vragen aan de loketten
Aandachtsveld Veiligheid	<ul style="list-style-type: none"> VeiligThuis Politie 	<ul style="list-style-type: none"> Mass-overleg, 1x per 6 weken Straathoek overleg 1x per 6 weken 	Verantwoordelijkheid gemeente voor zorgmeldingen. Welzijn mag zichtbaarder zijn in de wijk en meer invulling geven aan samenlevingsopbouw
Aandachtsveld Verslaving en middelen	<ul style="list-style-type: none"> Novadic-Kentron GGD 		Ontwikkelen integrale (generatie/gezins-) aanpak 0-100 preventieakkoord wordt opgesteld
Aandachtsveld Onderwijs	<ul style="list-style-type: none"> Primair onderwijs: 4 besturen met 8 basisscholen Dongemondcollege, (VMBO, Mavo, Havo) Regionaal bureau leerplicht (RBL) Vroeg- en voorschoolse educatie (VVE) 		Leerplicht (het RBL) is in de afgelopen jaren meer op preventie in gaan zitten en wil dit de komende jaren nog meer op gaan pakken. Vanuit het CJG en jongerenwerk wordt actief de verbinding met het onderwijs gezocht.
Aandachtsvelden Werk -	<ul style="list-style-type: none"> MidZuid, GR met Dongemondgemeenten Ondernemers Geertruidenberg (VOG) 		

5 Samen ontwikkelen

5.1 Eén verhaal van het sociaal domein

We hebben een grote sociale ambitie voor onze gemeente vastgelegd in het beleidskader sociaal domein en nu ook gebundeld in dit uitvoeringskader. Een grote ambitie betekent ook een grote inspanning én een grote verandering. We willen in het sociaal domein van de gemeente Geertruidenberg breken met een ingesloten traditie van versnippering, aanbodgerichtheid en kortetermijndenken. Die traditie zit de oplossing van hardnekkige hedendaagse vraagstukken in de weg. Dit uitvoeringskader illustreert die noodzaak, de wens én de veranderopgave in detail. Dat gaat iedereen moeite kosten, waarbij we elkaar hard nodig hebben. Alleen ga je sneller, samen kom je verder. Het begint in ieder geval met één duidelijk en gedragen verhaal waarin inwoners, de politiek en maatschappelijke partners samen invulling geven aan de gewenste omslag. Dat verhaal zal de komende jaren steeds opnieuw, en beter, verteld moeten worden. Als inspiratie, als houvast en als norm. In dit laatste hoofdstuk geven we aan hoe we dit voor ons zien⁸ en welke voorwaarden en ontwikkelingen we daarin van onszelf en onze partners verwachten.

5.2 Invloed van inwoners

We doen het met en voor inwoners. Sterker nog: zij legitimeren wat we doen. Dit betekent dat inwoners in alle stadia en processen invloed moeten hebben op wat er gebeurt, hoe dat wordt gedaan, en of dat goed was. Recent is door de gemeenteraad de nota burgerparticipatie omarmd waarin de nevenstaande piramide is opgenomen. De piramide neemt de initiatiefnemer als vertrekpunt. Hier de gemeente die bepaalt welke rol betrokkenen (hier inwoners) mogen vervullen. Als de inwoner de initiatiefnemer is, of de welzijnsorganisaties, kan dezelfde piramide worden gebruikt om de rol van andere betrokkenen (zoals bijvoorbeeld de gemeente) te bepalen. Kijkend naar welzijn zien we drie hoofdprocessen waar invloed van inwoners speelt:

1. Keuze en kwaliteit van dienstverlening
2. Maatschappelijk initiatief en productontwikkeling
3. Beleidsontwikkeling en besturing

In de nota is aangegeven dat hoe dichter een vraagstuk in de leefomgeving speelt, hoe meer invloed inwoners moeten kunnen uitoefenen. Hoe meer overstijgende belangen er zijn, hoe groter de rol van de gemeente wordt. Juist bij nieuw/innovatief beleid biedt participatie belangrijke kansen: de samenleving brengt dan extra deskundigheid en inzichten in. In algemene zin is er meer aandacht nodig voor de mogelijkheden voor kinderen en jongeren om een mening te geven over hun eigen situatie. Welzijn vervult in dit alles een belangrijke verbindende rol.

⁸ Voor wat betreft welzijn, voor een uitgebreidere en meer fundamentele onderbouwing verwijzen we naar hoofdstuk 4 van het beleidskader sociaal domein.

5.2.1 Keuze en kwaliteit van dienstverlening

In de voorgaande hoofdstukken is het belang van een gezamenlijke analyse (vraagverheldering) en het creëren en kiezen van eigen oplossingen voldoende benadrukt. Dienstverlening begint met invloed op/instemming van de kwetsbare inwoner op geboden ondersteuning. Eventuele ondersteuningsplannen worden opgesteld in samenspraak met de betreffende inwoner en zijn of haar naasten.

Voor wat betreft de kwaliteit van de dienstverlening geldt dat deze moet voldoen aan de actuele professionele standaarden en wettelijke eisen. Hierbij vragen we met name aandacht voor de actieve en deskundige inzet van netwerkversterking, de toepassing van de meldcode voor kindermishandeling en het voldoen aan privacywetgeving.

In alle fasen van dienstverlening moet de kwaliteit worden geëvalueerd met de betreffende inwoner(s) op tevredenheid en effectiviteit. Deze evaluatie moet in lijn zijn met (nog te bepalen) doelen en indicatoren voor welzijn.

5.2.2 Maatschappelijk initiatief en productontwikkeling

Er ligt een grote uitdaging om de energie en het initiatief van inwoners te zien en passend te faciliteren. Van welzijn wordt verwacht dat zij eigen initiatieven en projecten oppakken met inwoners, inwoners faciliteren bij het opzetten van hun initiatief, en waar mogelijk aansluiten op initiatieven die al door inwoners genomen zijn. De betrokkenheid van maatschappelijke organisaties moet bijdragen aan het draagvlak en het structureel worden van waardevolle initiatieven. De gemeente hecht eraan om een directe gesprekspartner te zijn en blijven voor inwoners en organisaties en actief mee te werken aan de realisatie van deze initiatieven. Aandachtspunt hierbij is het met elkaar bewaken van de balans tussen ondersteunen versus overnemen.

Voor de aanpak van vraagstukken in het sociaal domein volgt de gemeente de methode van opgavegericht samenwerken. Het is van belang dat maatschappelijk partners bekend zijn, of worden, met deze werkwijze.

5.2.3 Beleidsontwikkeling en besturing

Doel van dit alles is vooral om tot een meerjarige samenwerking te komen waarmee maatschappelijke vraagstukken in onze gemeente doelgericht, fundamenteel en duurzaam kunnen worden aangepakt. Dat begint bij een breed commitment over de betreffende vraagstukken, de beoogde doelen en effecten en, vervolgens, over de oplossingsrichtingen. Dat maakt de opgave in het sociaal domein concreet en levert een inhoudelijke beleidsagenda. Inwoners hebben invloed bij het identificeren van maatschappelijke vraagstukken. Enerzijds door periodieke of specifieke onderzoeken die bijvoorbeeld door de GGD worden uitgevoerd. Anderzijds door analyses van de advies- en hulpvragen die inwoners bij de gemeente en maatschappelijke organisaties stellen. In het bepalen van het beleid, de prioritering van vraagstukken en oplossingen, de besteding van middelen en de evaluatie van beleid worden inwoners vertegenwoordigd door de gemeenteraad én door de diversie adviesraden. In de gemeente Geertruidenberg zijn dit met name de Adviesraad Sociaal Domein, de Seniorenraad en Toegankelijk Geertruidenberg. Daarnaast is er wens om te komen tot een jongerenraad.

5.3 Sturing op welzijn

De beleidsagenda sociaal domein krijgt de komende jaren een centrale functie in de inhoudelijke en financiële sturing op het sociaal domein, en daarmee op welzijn.

Deze agenda is dynamisch en wordt continu extern gevoed en via heldere spelregels bijgesteld op de actualiteit. De beleidsagenda wordt beheerd door het kernoverleg sociaal domein van de gemeente. In de jaarlijkse begrotingscyclus worden aan de dan geldende beleidsagenda per opdracht middelen toegekend. Dat kunnen middelen zijn die onderdeel zijn van de basisvoorziening welzijn. Daar ligt een werkprogramma aan ten grondslag dat jaarlijks met de welzijnsorganisatie die de basisvoorziening verzorgt wordt bepaald.

Het kunnen ook middelen zijn voor “nieuw beleid” die vrijgemaakt worden uit het ontwikkelbudget van de gemeente, of uit andere regionale of landelijke regelingen en fondsen.

De besteding of toekenning deze middelen gebeurt via specifiek benoemde spelregels en criteria die grotendeels zijn vastgelegd in het subsidieprogramma sociaal domein. Dit programma wordt in 2023 vernieuwd en heeft dan een looptijd die aansluit bij dit uitvoeringskader en de beschikking voor de basisvoorziening Welzijn. In het nieuwe subsidieprogramma wordt subsidie nadrukkelijker verbonden aan de beleidsagenda.

De concrete, gezamenlijke, sturing op het sociaal domein moet zo de komende jaren meer handen en voeten krijgen. De basis is vastgelegd in het beleidskader sociaal domein en het subsidieprogramma en subsidieverordening sociaal domein. Voor de basisvoorziening welzijn zijn aanvullende regels uitgewerkt in de subsidieregeling basisvoorziening welzijn.

<p>Voorwaarden</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Werk mee aan de totstandkoming van een gezamenlijk verhaal over het sociaal domein en de weerslag ervan in communicatiemiddelen. • Pas de piramide voor burgerparticipatie toe op de verschillende hoofdprocessen. • Evalueer structureel de kwaliteit en effect(iviteit) van de dienstverlening met inwoners en ander partners. • Heb zicht op interessante initiatieven in de samenleving en passende invulling van eventuele samenwerking/ondersteuning . • Besteed expliciet aandacht aan de rol en positie van kinderen en jongeren in de verschillende hoofdprocessen.
<p>Ontwikkelen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Realiseer, samen met de gemeente en andere maatschappelijke partners zoals de diverse adviesraden, een structurele samenwerking rond de beleidsagenda. • Geef nadere invulling aan jaarlijkse werkprogramma en maak dit doelgericht en effecten meetbaar in heldere indicatoren en beschikbare data. • Werk mee aan de totstandkoming van een jongerenraad.

Bijlagen

Bijlage 1: Vijf perspectieven op meedoen

Dit zijn de vijf perspectieven:

1. **Persoonlijke groei:** Werken aan je kennis en vaardigheden zodat je mee kunt (gaan/blijven) doen, ervaart en ervaring deelt.
2. **Thuisbasis:** Een plek waar je echt jezelf kunt zijn en veiligheid en liefde vindt.
3. **Sociaal leven:** Onderdeel zijn van een grotere gemeenschap waarin je actief bent en gewaardeerd wordt.
4. **Gezondheid:** In staat zijn om fysiek en mentaal mee te doen, ondanks een eventuele beperking, stoornis of ziekte.
5. **Bestaanszekerheid:** Voldoende mogelijkheden hebben om in het levensonderhoud van jezelf en je naasten te voorzien.

Gezondheid en bestaanszekerheid vormen de basis. Persoonlijke groei en zingeving zijn de drijfveren. Een goede thuisbasis en passende sociale omgeving zorgen voor veiligheid, vertrouwen, kennis, reflectie, netwerk en inspiratie. Het zijn voorwaarden om persoonlijke doelen te realiseren. Door aan de vijf perspectieven uitgangspunten voor beleid te verbinden, kunnen we het sociaal domein en de gewenste uitvoering van ondersteuning en zorg integraal inrichten en sturen. In het beleidskader sociaal domein is de ambitie per perspectief uitgewerkt en zijn de relevante uitgangspunten toegelicht.

Bijlage 2 Kengetallen Basisvoorziening Welzijn

Grootheid	Kengetal(len)	Toelichting
Aantal inwoners gemeente Geertruidenberg	21.770 (januari 2021)	0-15 jr: 3314 15-15 jr: 2390 25-45 jr: 5036 45-65 jr : 6342 65+ : 4688
Aantal vragen maatschappelijk werk gemiddeld	203 casussen, 2.488 losse contacten, 600 losse vragen behandelden op basis van 216 unieke cliënten (2020)	
Aantal casussen Huiselijk Geweld	In 2020: 20 casussen en 328 losse contacten behandeld (2020)	
Verdeling over soorten hulpvragen maatschappelijk werk	Financiën – 14% Geestelijke gezondheid – 11% Maatschappelijke organisaties – 11% Wonen/Huisvesting/Dakloos 10% Huiselijke relaties 9% (12-2020 t/m 05-2021)	
Huidige omvang in FTE (3 welzijnsorganisaties)	Totaal ongeveer 7 fte medewerkers in de uitvoering (2021)	
Aantal geregistreerde mantelzorgers	625 mantelzorgers in beeld, waarvan 35 jonge mantelzorgers (2020)	
Aantal aanvragen mantelzorgwaardering	355 volwassen mantelzorgers en 31 jonge mantelzorgers (2020)	
Gemiddeld aantal mantelzorgtrajecten op jaarbasis	23 (2020) 237 korte contacten (2020)	
Aantal buddy's	17 (2020)	
Aantal hulpvragen buddyhulp	13 (2020)	
Aantal mantelzorgcoaches	13 (2020)	
Aantal vrijwilligers	Aantal vrijwilligers bij SWOG 90 (januari 2021)	46% van de inwoners doet vrijwilligerswerk; 2% hiervan is vrijwilliger in de sociale hulpverlening. Gemiddeld besteedt een vrijwilliger 4 uur per week aan zijn vrijwilligerswerk.
Aantal verenigingen (gesubsidieerd)	Kunst/cultuur/erfgoed: 17 Maatschappelijke samenhang, ondersteuning en zorg: 17 Sport: 13 Jeugd: 6	

Grootheid	Kengetal(len)	Toelichting
	(o.b.v. subsidieprogramma)	
Aantal aangemelde vrijwilligers	42 (2020)	
Aantal succesvolle matches servicepunt vrijwilligers	34 (2020)	
Aantal begeleide hulpvragen Inloop voor Elkaar (formulierenbrigade)	94 (2020)	
Aantal gebruikers maaltijdvoorziening	73 (2020)	
Aantal gebruikers personenalarmering	124 (2020)	
Aantal klussen via de klussendienst	38 (2020)	
Aantal hulpvragen via ouderenadviseurs	474 (2020)	
Gebruik Automaatje	588 ritten via 41 unieke gebruikers (2020)	
Aantal meldingen loket WIZ	772 (peiljaar 2021)	
Capaciteit keukentafelgesprek	Gemiddeld 1-3 uur per gesprek	
Percentage jongeren met jeugdhulp	15,1 % (2021)	
Aantal gesprekken met jongerengroepen	149 (peildatum 2020)	